

KURAMI

HAYVANLARDA ZE

GESTALT KURAMININ ORTAYA ÇIKIŞI

- Gestalt hareket, 1912'de Almanya Wertheimer'in yazdığı bir makale ile başlamıştır.
- Gestalt kuramının ilkeleri Wertheimer, Köhler ve Koffka tarafından geliştirilmiştir.
- Gestalt kuramına göre; **bütün**, parçaların toplamından farklı bir anlam ifade eder ve birey, bütünü parçalarına ayrıştırarak değil, **bütünlük içinde algılar**.

- Gestaltçılar, organizmanın, dışarıdan gelen duyumlara kendisinden bir şeyler katarak, yaşantıyı yeniden örgütlediğini savunurlar.
- **Wertheimer** belli uyarıcıların nasıl gruplanacağını, nasıl yapılandırılacağını ya da yorumlanacağını belirleyen uyarıcı değişkenleri tanımlamıştır.
- Bir objenin değişik koşullar altında aynı biçimde algılanmasına **algısal değişmezlik** adı verilir.
- Örneğin uyarıcıları çerçeveler, çizgiler, renk grupları olarak değil, masa, iskemle, ağaç, insan olarak görürüz.

GESTALT KURAMCILARIN YAPISALCILIĞA ITIRAZLARI

- Yapısalcılar zihnin kimyasını en küçük yapısına kadar analiz ederek anlamaya çalışmışlardır.
- Yapısalcılar bu amaçla içe bakış yöntemini geliştirmiştir.
- Gestaltçılar bu yönleme tamamı ile karşı çıkmamakla birlikte yapısalcıların yöntemi yanlış yerde kullandıklarına inanmışlardır.
- İçe bakış yöntemi insanların dünyayı nasıl algıladıklarını öğrenmek için kullanılmalıdır.

GESTALT KURAMCILARIN DAVRANIŞÇILIĞA ITIRAZLARI

- Davranışçılar da içe bakış yöntemine karşı çıkmışlar ve psikolojinin objektif bir bilim dalı olması gerektiğini savunmuşlardır.
- Objektif bir bilim dalı olması için ise güvenilir ve geçerli bir şekilde gözlenebilir, ölçülebilir bir birim olan davranış üstünde çalışmak gerektiğini vurgulamışlardır.
- Gestaltçılar insan davranışlarının basite indirgenerek uyarıcı - tepki şeklinde incelenmesine karşı çıkmışlar ve yetersiz kaldığını savunmuşlardır.

Gestaltçılar

- 1)Bütüncü
- 2)Büyük(Molar)
- 3)Öznel
- 4)Doğuşancı
- 5)Bilişci

Davranışçılar

- 1)Atomcu
- 2)Moleküler
- 3)Nesnel
- 4)Çevreci
- 5)Davranışçı

GESTAL KURAMDA ALGILAMA

- Gestalt psikologlar, öncelikle algılama ve problem çözme süreçleriyle ilgilenmişlerdir.
- Gestalt kuramcılara göre algı, bir örgütlemedir.
- Öğrenme ile ilgili görüşleri algılama ile ilgili çalışmalarına dayanmaktadır.
- Algıda örgütlenmenin altı yasası bulunmaktadır.

ALGıSAL ÖRGÜTLENME YASALARı

1)Şekil - Zemin (Figure-Ground) İlişkisi

- Nöronal algı şebekelerine göre, normal şartlar altında, bireyin dikkati şekil üstünde odaklanır; zemin ise şeklin gerisinde, algı alanına girmez.
- Ancak bazı durumlarda, şekil ve zeminin birbirleriyle yer değiştirdiği, hangisinin şekil, hangisinin zemin olduğuna karar verilemediği durumlar ortaya çıkabilir.

2)Yakınlık(proximitiy) İlkesi

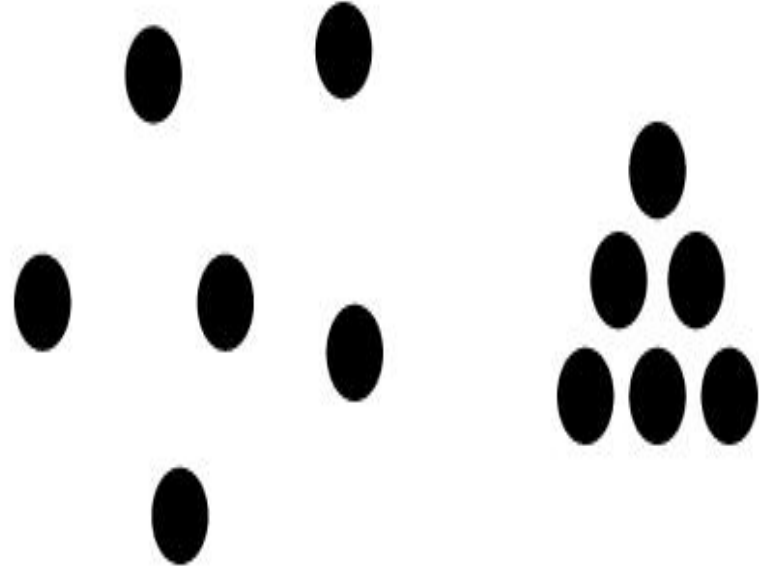
- Organizma, bir alandaki öğeleri, nesneleri birbirlerine olan yakınlıklarına göre gruplandırarak, algılama eğilimindedir.
- İşitsel uyarıcıların gruplanarak algılanması ise, zamansal olarak birbirlerine olan yakınlıklarına göre gerçekleşir.
- Birbirine zaman ve mekan bakımından yakın öğeler birbirine ait ve birbiriyle ilişkili ise hatırlanmakta, birbirine ait değilse hatırlanmamaktadır.
- Bu durumda hatırlama için sadece mekan-zaman yakınlığı yeterli değildir, aynı zamanda öğelerin birbiriyle ilişkisi de verilmesi gerekmektedir.

Örneğin; Şeker-Çay
Okyanus-Gemi
Öğrenci-Okul gibi sözcük grupları kolay şekilde hatırlanırken
Gemi-Öğrenci gibi sözcükler mekandaki yakınlıklarına rağmen kolay hatırlanmamaktadır.

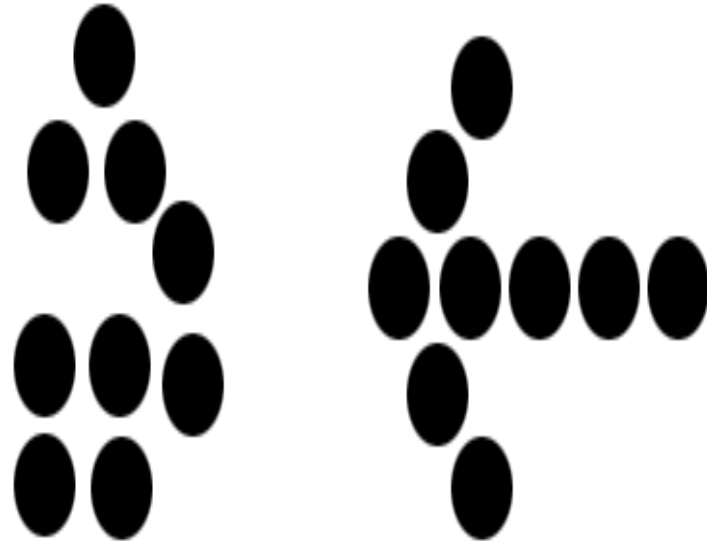

Gruplayıcı olarak
yakınlık yasası

A)

B)

3) Benzerlik(Proximity) İlkesi

- Şekil, renk, doku, cinsiyet vb. pek çok özellik bakımından birbirine benzer maddeler birlikte gruplanarak algılanma eğilimindedir.
- Benzerlik faktörü görsel uyarıcıların algılanmasında olduğu kadar, işitsel uyarıcıların algılanmasında da önem taşır.

Şekil 8. Gruplayıcı Faktör Olarak Benzerlik ve Yakınlık

a) ○○○●●●○○○●●●○○○●●●

b) ○ ● ○ ● ○ ●
○ ● ○ ● ○ ●
○ ● ○ ● ○ ●
○ ● ○ ● ○ ●

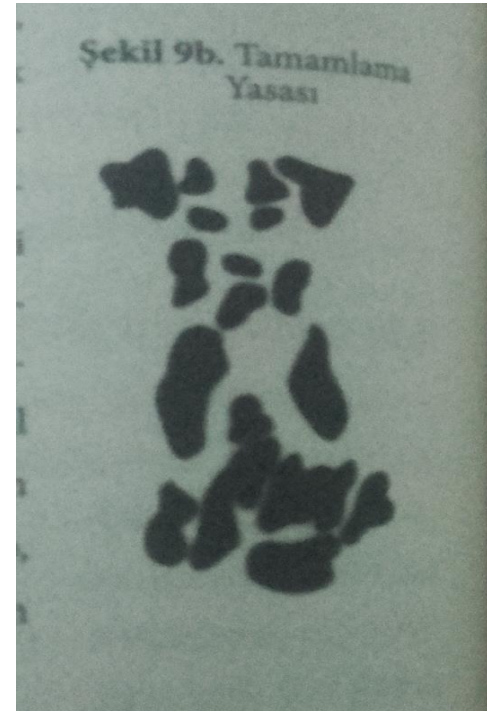
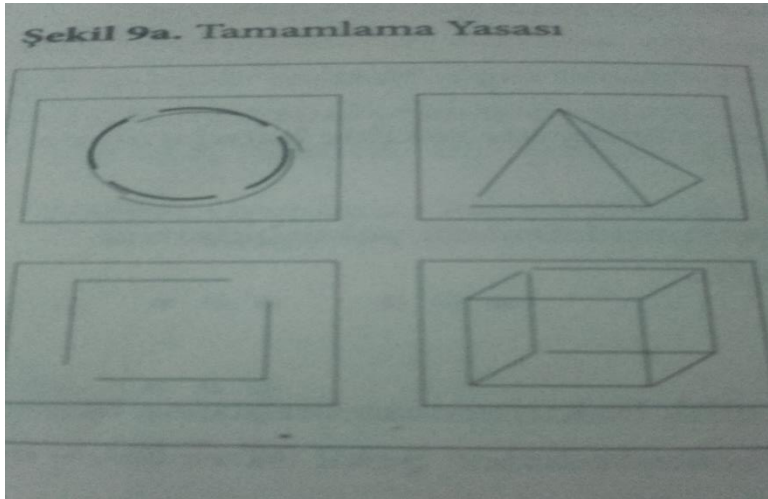
c) ●○ ○● ●○ ○●

d) ○○ ●● ○○ ●●

4) Tamamlama(Closure) İlkesi

- Organizma, tamamlanmamış etkinlikleri, şekilleri, sesleri tamamlayarak algılama eğilimindedir.
- Organizma, bütünlük oluşturan simetrik şekillere, özetle sağlam bir Gestalt'a ulaşmayı hedefler.

5) Devamlılık (Contiguity) Yasası

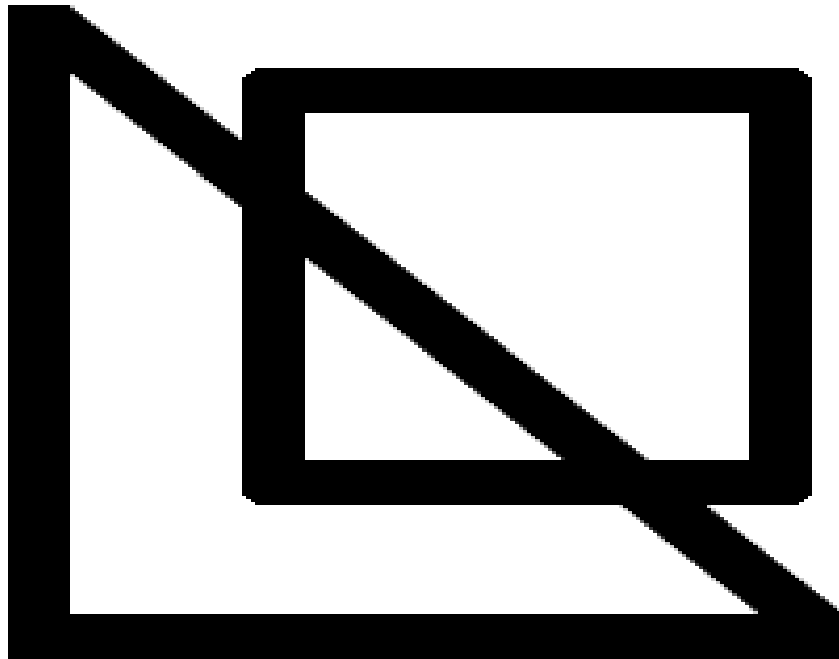
- Aynı yönde giden noktalar, çizgiler vb. birlikte gruplandırılarak algılanır.
- Algısal alanımızda bulunan ve aynı yönde giden birimler birbirleriyle ilişkili görünür.

6)Basitlik(Simplicity) İlkesi

- Organizma, basit ve düzenli bir şekilde organize edilmiş şekilleri algılama eğilimine sahiptir.

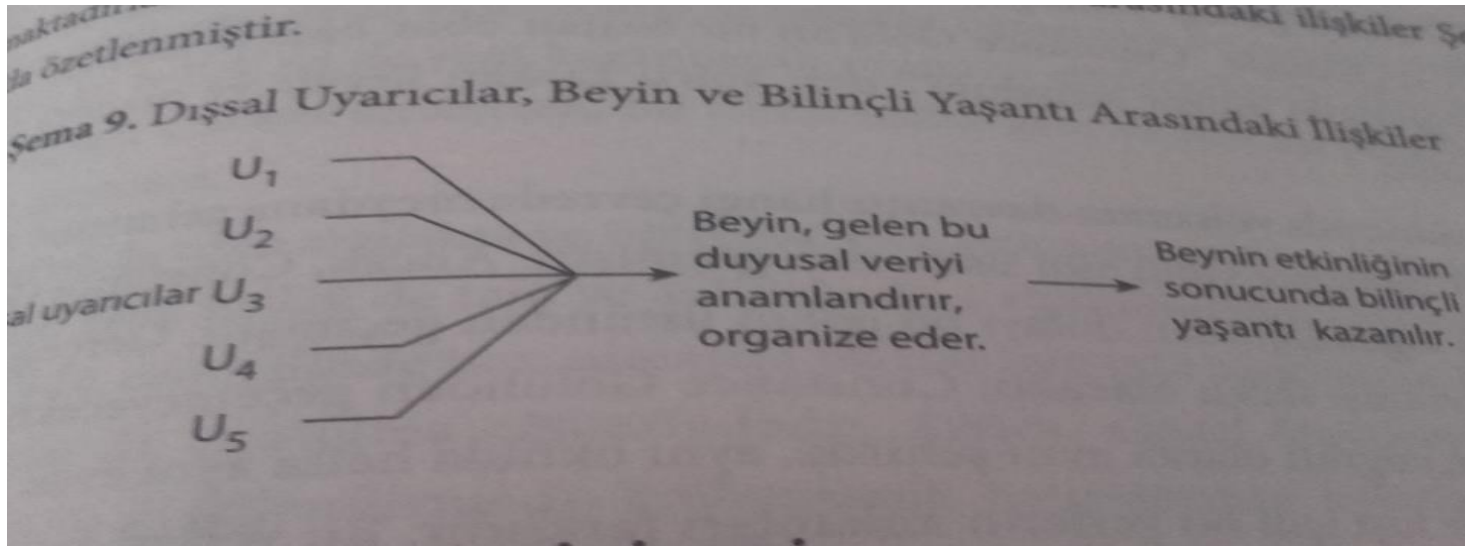
ALGISAL DEĞİŞMEZLER

- Nesne ya da olayların farklı ortamlarda hep aynıymış gibi algılanmasına algıda değişmezlik denir.
- Örneğin uzaktaki bir ağacın küçük,yakındakini büyük görmemiz gerekirken ağaç değince aynı şeyi algılarız.
- Bir başka örnek ise kapı, iç taraftan farklı,dış taraftan da farklıdır, ama kapı diyince hep aynı şeyi algılarız.
- Sonuç olarak çevresel uyarıcılar değişse de objenin anlamı değişmemektedir.
- Bu durum beynin dışarıdan gelen duygusal bilgiyi daha anlamlı hale getirmek için organize ettiğini göstermektedir.

BEYİN VE YAŞANTI KAZANMA

- Gestalt kurama göre çevreden gelen uyarıcılar beyne edilgen bir biçimde alınmaz. Beyin, uyarıcılarla gelen bilgiyi örgütler ve anlamlı duruma getirir.
- Gestaltçılar aktif zihin gücüne inanmakta ve bu gücün de kalıtım yoluyla belirlendiğini savunmaktadırlar.

DAVRANIŞIN BELİRLİYİCİLERİ

Coğrafi Çevre ve Davranışsal Çevre

- Bireyin davranışlarını etkileyen iki tür çevre vardır. Fiziksel (Coğrafi) çevre ve Psikolojik (Davranışsal) çevre.
- Gestalt kuramcıları davranışların fiziksel çevreden çok psikolojik çevreden etkilendiğini düşünmektedirler.
- Birey, içinde bulunduğu çevreyi, inançları, değerleri, gereksinimleri ve tutumları doğrultusunda farklı yorumlayabilir.

Karlı bir kış akşamı, at üstünde bir adam hana ulaşır.Bütün yollar ve yol işaretlerinin karla kaplandığı rüzgar açık bir ovada saatler yolculuktan sonra adam sığınacak yer bulmanın mutluluğu içindedir.Han kapısı çalar;şaşkın bir şekilde gelen yolcuya bakar ve hangi yönden geldiğini sorar.

Adam geldiği yönü gösterince han sahibi korkulu ve meraklı bir ses tonuyla Constance Gölü'nü baştan öbür ucuna at üstünde geçtiğini biliyor muydun? der; yolcu kaskatı kesilir ve oracıkta ölür.

Bu durum da bu yolcunun davranışı hangi çevrede meydana gelmiştir?

İz Kuramı

- Kazanılmakta olan yaşantı bellek sürecini harekete geçirir.
- Çevresel yaşantının beyinde meydana getirdiği etkinliğe bellek süreci denir.
- Bu etkinlik bittiğinde bir iz kalır ve bu ize bellek izi denir.
- Bu iz gelecekteki benzer süreçleri etkiler ve bu süreçler sonucunda kazanılan yeni yaşantılarla kendisi de değişir.
- Bellek de tam ve anlamlı olma eğilimindedir. Düzensiz olaylar düzenli gibi, orijinalinde tam olmayan olaylar tam gibi hatırlanma, bazı küçük çarpıklıklar unutulma eğilimindedir.

Unutma

- Unutma gestaltçılara göre ikiye ayrılmaktadır:

1)Geriye Getirmedeki Başarısızlık Nedeniyle Unutma

- Hatırlama için verilen ipucu,bellekteki temsilciye,diğer bir deyişle orijinal biçime ne kadar benzerse, o kadar iyi ipucudur ve hatırlamayı sağlar.
- Bunun aksine ipucu bellek izinden ne kadar farklı olursa o kadar zayıf ipucudur ve hatırlamaya yardım etmez.

2) İz Sistemindeki Bozulma Nedeniyle Unutma

- Bellek izi, temsil ettiği basit, iyi örgütlenmiş, dengeli yapıya yaklaşmak, benzetmek ve ona göre değişmek zorundadır.
- Bu süreçte çok fazla değişirse tüm özelliklerini kaybedebilir.
- Hatırlama mümkün olmayabilir.

İÇGÖRÜSEL ÖĞRENME VE PROBLEM ÇÖZME

- Temel özellikleri;
  - 1. Ön çözümden çözüme geçiş, ani ve tamdır.
  - 2.İçgörü yoluyla edinilen çözüme dayalı performans genellikle pürüzsüz ve hatasızdır.
  - 3. İçgörü yoluyla kazanılan problem çözümü uzun süre hatırlanır.
  - 4. İçgörü yoluyla kazanılan bir ilke, diğer problemlerin çözümüne kolaylıkla uygulanabilir.
  - 5. Zeki olanlar içgörüselsel çözüme daha kısa sürede ulaşırlar.

ÜRETİCİ DÜŞÜNCE

- Wertheimer “Üretici Düşünme” adlı kitabında iki tür problem çözmeden bahsetmiştir:
- A TÜRÜ PROBLEM ÇÖZME:
  - Gestalt ilkelere dayalıdır, orijinaldir, içgörüseldir, problemin doğasını, temel yapısını anlamayı gerektirir, çözüm bir başkası tarafından değil, birey tarafından bulunur, kolaylıkla genellenebilir ve uzun süre hatırlanabilir.
- B TÜRÜ PROBLEM ÇÖZME:
  - Anlamadan ezberlemeye dönüktür.

Örn. Öğrenci olguları, kuralları, olayları anlamadan ezberler.
Katıdır, kolayca unutulur.

GESTALT KURAMIN EĞİTİM AÇISINDAN DOĞURGULARI

- Bütünden parçaya,bilinenden bilinmeyene doğru aşamalandırılmalıdır.
- Öğrencinin inançları, değerleri, ihtiyaçları, tutumları önemli,dış uyarıcıları bunlar anlamlandırmaktadır.
- İçgörüs el problem   zme ve üretici d    nme,problem ve üzüm için olanaklar sunulmalıdır.  z  m     ğrenci bulmalıdır.

GESTALT PSİKOLOJİ VE ÖĞRENME

- ***Tekrar etme, pratik yapma***: Yaşantılarda çeşitlilik ve tekrarlar.
- ***Güdülenme***: Ödüllenene davranış tekrar edilir.
- ***Anlama***: Araç-amaç ilişkisinin algılanması...Kavrayarak, sezerek, yapısal olarak anlama ve çözümleme..İçgörüşel öğrenme yolu.
- ***Transfer***: Anlamı kavranılan ilke geniş bir problem alanına uygulanabilir.
- ***Unutma***: 1. Geriye getirmedeki (Hatırlama) başarısızlık nedeniyle unutma, 2. İz sistemindeki bozulma nedeniyle unutma.

- Üretici düşünmede problem doğasını ve çözümlerin anlamı tartışılmalıdır.Mantıklı düşünme ile birlikte çok yönlü ve yaratıcı düşünme sağlanmalıdır.
- Anlamaya dayalı tekrarlar yapılmalıdır.
- Öğrenilenlerin transfer edilmesi gerekmektedir.Ödevler ve uygulamalar.
- Önceki öğrenmelerin hatırlanması için dersin başında önceki yaşantılar vurgulanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Gelişim, Öğrenim ve Öğretim – Kuramdan Uygulamaya

Prof. Dr. Nuray SENEMOĞLU (Ders Kitabı)

